

CANLILARIN SINIFLANDIRILMASI

ARKELELER, PROTİSTALAR, MANTARLAR VE BİTKİLER ALEMİ

ARKELER ALEMİ

- ✓ Prokaryot hücre yapısına sahip olmalarına rağmen bazı özellikleri ile ökaryot hücreli canlılara benzerler.
- ✓ Arkeler, normal ortamlarda ve diğer canlıların yaşayamayacağı ekstrem koşullarda yaşayabilen canlılardır. Yaşam yerlerine göre sınıflandırılmışlardır.
- ✓ Hücre duvarı ve **histon proteinleri** vardır.
- ✓ Kemoototrof ve heterotrof olarak beslenenleri vardır. Bazı çeşitleri, ışık enerjisi kullanarak ATP sentezler. Bu sırada besin üretimini gerçekleştirmez. Bu nedenle bu olay fotosentez değildir. **Fotoototrof türleri yoktur.**

Metanojenik Arke: Metan gazı üreterek oksijensiz ortamda yaşayan canlılardır. Çöp, bataklık, lağım suları, ototrof canlıların sindirim sistemi (selüloz sindirimi) gibi yerlerde yaşarlar.

Termofilik Arke: Yanardağ ağızları, jeotermal kaynaklar gibi sıcak yerlerde yaşayan arkelerdir.

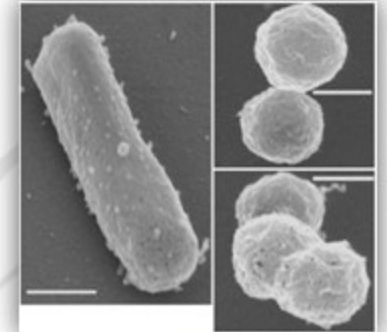
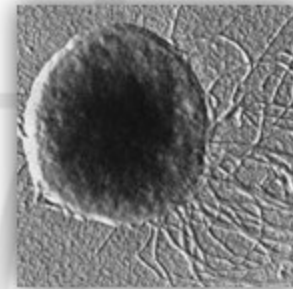
Halofilik Arke: Tuz gölü gibi tuzlu ortamlarda yaşayan arkelerdir.

Psikrofilik Arke: Soğuk ortamlarda yaşayan arkelerdir.

Biyolojik ve ekonomik önemleri açısından bakıldığında arkeler, bakterilerin ve diğer canlıların yaşayamadığı koşullarda yaşadıklarından **güçlü enzimlere** sahiplerdir. Bu enzimler pek çok alanda kullanılır.

- ✓ Endüstride pek çok tepkimenin gerçekleşmesinde
- ✓ Atık maddelerin zehirli özelliklerinin azaltılmasında
- ✓ Kalitesi düşük metal cevherlerinin biyolojik yollarla kullanılabilir hale getirilmesinde
- ✓ Metal kirlenmesine uğramış suların temizlenmesinde
- ✓ Boya endüstrisinde anaerobik arıtma tanklarında bulunan suyun temizlenmesinde
- ✓ Arkeler biyogaz üretiminde kullanılırlar.

Selin Hoca

PROTİSTA ALEMİ

- ✓ Koloni, tek ve çok hücreli ökaryot canlıların bir arada bulunduğu karışık bir gruptur.
- ✓ Protista alemindeki canlılar ototrof (fotosentez), parazit ya da saprofit olabilir.

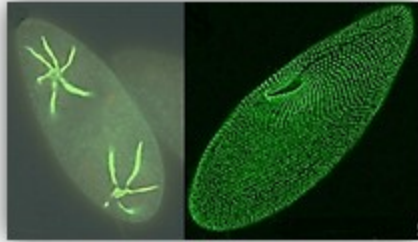
Amip:

- ✓ Yalancı ayaklarla beslenir ve hareket ederler.
- ✓ Tatlı sularda yaşarlar.
- ✓ Heterotrofturlar.
- ✓ Bazı türleri patojendir.

Paramezyum:

- ✓ Silleri sayesinde hareket ederler.
- ✓ Tatlı sularda yaşarlar.
- ✓ Heterotrofturlar.
- ✓ Eşeysiz üreme ve konjugasyon yapabilirler.
- ✓ Hücrelerinde iki çekirdek bulunur.

Öglena:

- ✓ Kamçıları ile hareket ederler.
- ✓ Tatlı sularda yaşarlar.
- ✓ Hem ototrof hem heterotroftur.

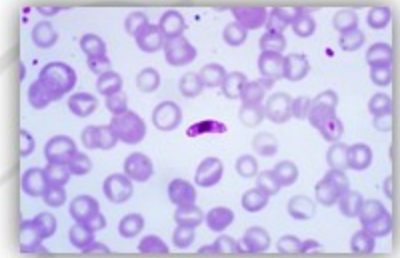
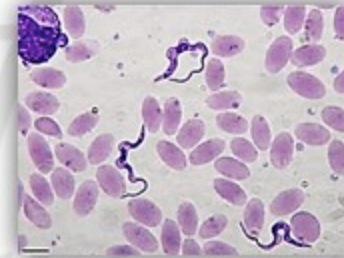

Trypanosoma:

- ✓ Kamçıları ile hareket ederler.
- ✓ Parazit ve patojendir.
- ✓ İnsana çeçe sineği ile bulaşır ve uyku hastalığına neden olur.

Plazmodyum:

- ✓ Hareket yapıları yoktur.
- ✓ Parazit ve patojendir.
- ✓ Spor oluşturarak ürerler. (Metagenez yaparlar.)
- ✓ İnsana anofel dişi sinek ile bulaşır. Sıtma hastalığına neden olur.

Selin Hoca

PROTİSTA ALEMİ

Cıvık Mantarlar:

- ✓ Hücre çeperi taşımazlar.
- ✓ Yalancı ayaklarla hareket eden canlılardır.
- ✓ Parazit ya da saprofit olabilirler.

Algler:

- ✓ Tek, çok ya da koloni formunda olan bitkilere benzeyen canlılardır.
- ✓ Fotoototrofturlar.
- ✓ Kahverengi alg, esmer alg, kırmızı alg, yeşil alg gibi çeşitleri vardır.
- ✓ Mavi – yeşil algler (siyanobakteri) prokaryotik canlılardır. Sınıflandırmada algler içerisinde yer almazlar.

Selin Hoca

1) Aşağıdakilerden hangisi arkelerin biyoteknolojik olarak kullanım alanlarından biri değildir?

- A) Boya karışmış suların temizlenmesi
- B) Biyogaz üretimi
- C) Metal karışmış suların temizlenmesi
- D) Otçul canlılarda selüloz sindirimi
- E) Kalitesi düşük metal cevherlerinin kalitesinin artırılması

2) Aşağıdaki canlılardan hangisi protistalar alemi içerisinde yer almaz?

- A) Amip
- B) Cıvık mantar
- C) Bira mayası
- D) Alg
- E) Paramecium

3) Protista alemi içerisinde aşağıdaki özelliklerden hangisine sahip bir canlı yer almaz?

- A) Fotoototrof beslenme
- B) Patojen olma
- C) Aktif hareket etme
- D) Çok hücreli olma
- E) Kemoototrof beslenme

MANTARLAR ALEMİ

Mantarlar (Fungi) Alemi

- ✓ Tek hücreli (maya mantarı) ya da çok hücreli (şapkalı mantar, küf mantarı) olabilen ökaryotik canlılardır.
  - ✓ Aktif hareket etmezler.
  - ✓ Depo polisakkaritleri glikojendir.
  - ✓ Heterotrof beslenirler.
  - ✓ Sentrozom taşımazlar.
  - ✓ Hücre çeperlerinin yapısı kitindir.
  - ✓ Maya mantarları hariç vücutları hif ve miselyumlardan oluşmuştur.
  - ✓ Tomurcuklanma ve metagenez ile ürerler.
  - ✓ Gıda ve ilaç sektöründe kullanılırlar.
- ✓ Depo polisakkaritlerinin glikojen olması, kitin taşımaları ve heterotrof beslenmeleri yönüyle **hayvanlara**; hücre çeperine sahip olmaları, aktif olarak hareket edememeleri ve sporla çoğalmaları yönüyle de **bitkilere** benzerler.

Selin Hoca

- ✓ Saprofit olanları organik maddeleri inorganik madde haline getirerek madde döngüsünün devamını sağlarlar.
- ✓ Bazı mantarlar bitki köklerinde yaşar. (Mikoriza) Bitkilerin topraktan su ve mineral almasını kolaylaştırır.
- ✓ Fermantasyon endüstrisinde, ilaç sanayisinde ve çeşitli ürünlerin elde edilmesinde kullanılır.
- ✓ Şapkalı mantarlar besin olarak kullanılır. Besin içerikleri çok zengindir.
- ✓ Bazı mantarlar bitkiler üzerinde parazit olarak yaşarlar. Tarım bitkilerine çok büyük zarar verirler.
- ✓ Küf mantarları ekmek, meyve, sebze ve diğer yiyeceklerin çürümesine neden olurlar.
- ✓ Mantarlar insanlarda birçok hastalığa neden olurlar.
- ✓ Mantar sporları hayava karışarak alerji ve astıma neden olabilirler.

BİTKİLER ALEMİ

- ✓ Çok hücreli ökaryot canlılardır.
- ✓ Fotoototrofturlar. Karasal yaşamın oksijen ve besin kaynağıdır.
- ✓ Bazı çeşitleri parazittir. (Parazit bitkilerin bazıları fotosentez yapamaz.)
- ✓ Selüloz içeren hücre çeperleri vardır.
- ✓ Depo polisakkaritleri nişastadır.
- ✓ Toprağa bağlı olduklarından aktif olarak hareket etmezler.
- ✓ Sinir sistemleri ve duyu organları yoktur.
- ✓ Büyüme sınırsızdır.
- ✓ Eşeyli, eşeysiz ile üreyebilirler.
- ✓ Tohumlu bitkiler, tohum olup tohum oluşturamazlar. Spor oluşturarak metagenез ile ürerler.
- ✓ Tohumlu bitkiler ise tohum ya da odunsu olabilirler. Tohum oluşturarak eşeyli ürerler.

Selin Hoca

- 4) I. Aktif hareket etmeme
II. Nişasta depolama
III. Kitin yapı hücre çeperine sahip olma
IV. Metagenез ile üreme

Yukarıda verilen özelliklerden hangileri bitkiler ve mantarlar aleminde yer alan canlılar için ortak olabilir?

- A) I ve II   B) I ve IV   C) II ve III
D) I, III ve IV   E) II, III ve IV

5)

Canlı	Zarlı organel	Sentrozom	Depo polisakkarit
X	Yok	Yok	Glikojen
Y	Var	Yok	Nişasta
Z	Var	Yok	Glikojen

Tabloda x, y ve z canlılarının hücrelerine ait özellikler verilmiştir.

Buna göre;

- I. X - Arkeler alemi
II. Y - Bitkiler alemi
III. Z - Mantar alemi

verilen alem canlı eşleştirmelerinden hangileri doğru olabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III